

16

*Dragulová | Janků | Viiding | Adamík |
Kaurová | Hložek | Kovalčík | Škrabal
| Marusjak | Libiger | Spěváček*

útulna poezie
HERBERK

2021

OBSAH

<i>Horký den v Halenkovicích</i>	5
Eva Dragulová	12
Tereza Janků	14
Juhan Viiding	17
Marek Adamík	20
Rupi Kaurová	23
Ondřej Hložek	26
Oldřich Kovalčík	31
Karel Škrabal	38
Miroslav Míky Marusjak	42
Milan Libiger	47
Jan Spěváček	51

Webarchiv

webarchivováno
Národní knihovnou ČR

FOTOGRAFICKÝ DOPROVOD

Černobílé fotografie do 16. čísla Herberku jsem pořídil 11. června v Halenkovicích. Ve vsi, kde před více než sedmi lety Herberk vznikl. Fotil jsem je pro posmrtně vydanou sbírku našeho kamaráda a kolegy Františka Horky s názvem hledím Tvoji klíční kost. A také pro příležitost vzpomínkové akce na něj, kterou jsme pojmenovali Horký den. O té najdete více na stranách 5–10 ve vyprávění Milana Libigera. Barevné fotografie, které je doprovázejí, jsou reportáží z 12. září, kdy proběhla. Všechny fotky jsou na Frantovu počest a na jeho památku.

Petr Palarčík / Pustoryj

EDITORIAL

Milí čtenáři,
otvíráme Vám opět Herberk. Útulnu poezie, útulnu pro poezii. Útulnu pro čtenáře. Do virtuální útulny se bohužel člověk schovat nemůže, anebo se v ní naopak schová téměř celý? Všechny útulny jsou asi do jisté míry virtuální. Ale v dnešní době s nehezským přízviskem koronavirová by se taková útulna, ale spíš na způsob bunkru, hodila. Co třeba bunkr poezie? Nejspíš bychom se v bezpečí zalknuli slovy... Ale vraťme se do reálného života. Pocit ohrožení k němu patří a svěží *luft* nejde ničím nahradit, i kdyby byla jeho protéza sebebezpečnější. Na druhou stranu krematoria neplní čísla. Za poslední dva týdny jsem byl na dvou pohřbech. Mám obavu. Ale každý na současnou situaci reaguje jinak: někdo má strach z koronaviru (tedy o sebe či své rodiče), další se cítí více ohrožen vládními omezeními (ale není každá svoboda podmíněná?), jiný má strach ze strachu, někomu je to „upřímně“ jedno a pro část veřejnosti je to pořád jen jakýsi mentální jogging, důvod k dumání a řečem. Postojů je samozřejmě daleko víc. Ale myslím si, že pluralita (nejen) obav je zdravá, hysterie davu virová. A útulna vždy virtuální...

V té aktuální v Herberku si můžete přečíst referát ze vzpomínkové akce na jeho člena, kamaráda a básníka Františka Horku, od jehož náhlého a předčasného úmrtí uplynul v únoru už rok. Konala se loni v září v Halenkovicích a částečně ji zpřítomňují (stejně jako Františka) fotografie z objektivu člena Herberku Petra Palarčíka. Druhý nebásnický, ale nikoliv „prozaický“ text, má název Oštarky, což býval v části Valašska termín

pro dočesávání jabloní. Postaraly se o ně zpravidla party kluků a v jedné z nich byl i Oldřich Kovalčík, který si své zážitky v duchu Rychlých šípů ve stáří zapsal do vzpomínkové knihy, jejíž malou část uvádíme. Pokud jde o poezii, přinášíme ukázky z tvorby estonského autora Juhana Viidinga, jehož civilní až sarkastické básnění (nikoliv cynické) může být čtenáři-našinci blízké. Marek Adamík předkládá krátké poetické komentáře všedních, tedy pracovních dnů, Eva Dragulová a Tereza Janků existenciální poezii, v níž je možná jedinou jistotou nejistota... Druhým zahraničním autorem je indicko-kanadská básnířka Rupí Kaurová, jejíž sbírky se prodávají v milionových nákladech: vystaveny jsou za průzračnými výlohami prestižních newyorských knihkupectví i zaprášené, s pokroucenými rožky mezi náboženskými svazky a miskami žebráků na kalkatské ulici... Autor editoriale přispěl povídkou. Karel Škrabal zůstává věrný svému věcnému a konkrétnímu slohu, Míky Marusjak spontánní a otevřeně beatnické reakci. Intimní reflexi, vnitřně sevřenou až staženou, volí Ondřej Hložek, zápisky ve formě téměř poetických úvah Jan Spěváček.

Tento editorial píše pozdě v noci s laptopem na peřinách. Konečně jsem jednou pozitivní. Průběh jako chřipka. Před pár lety Světová zdravotnická organizace vyhlásila epidemii spánkové deprivace v průmyslově rozvinutých zemích. To byla prý hrozba číslo jedna: s jediným možným následkem a jedinou otázkou – kdy přijde? Kostelní zvony hlásí tři... Časy se, zdá se, zase tolik nemění. Útulna poezie (i nespavosti) je dokořán. Dobré ráno, milí čtenáři. A konečně snad i příjemné čtení...

Milan Libiger

HORKÝ DEN V HALENKOVICÍCH

Je teplo, klid. Krátce po poledni. Sobota 12. září, v Halenkovicích. Na prosklených dveřích obecního úřadu visí plakátek s nápisem Horký den. Pozvánka na vzpomínkovou akci na zdejšího obyvatele, básníka a kamaráda Františka Horku, který zemřel předčasně v 58 letech v únoru 2020, pořádanou časopisem Herberk a obecním úřadem. Lidé už se sešli, předsálí obecní halenkovické knihovny se zaplnilo. Nejdříve vystoupila členka orchestru Vídeňské státní opery s povinnostmi ve Vídeňské filharmonii Barbora Valečková, houslová virtuoska, rodačka z nedalekého Uherského Brodu, nenápadná a skromná mladá žena. Hrála tak, až si někteří mezi sebou špitáli, že je to pro jejich ušiska škoda. Ale nedalo se houslím uniknout, vyhnout. Barbora mířila pořád přesně. A ještě i chvíli poté, když dohrála a my poslouchali ozvěnu v nás, – v našich hladových duších hříšných těl – tak nějak to Franta v jedné básni napsal.

Po dlouhém potlesku diváků přiblížil vznik internetového časopisu Herberk a stručně a výstižně po svém představil jeho členy, tedy i Františka, básník, výtvarník, sochař a také čestný herberksfotr Jaroslav Kovanda. Možná že právě v době, kdy si koupil chatu v Halenkovicích a za pár dní zjistil, že přes cestu u rybníka bydlí další básník a skvělý vypravěč, vznikl v jeho hlavě nápad na časopis. Kdo ví, jestli by dnes Herberk existoval bez Františka, který svého souseda tak často navštěvoval. Při svém vystoupení Jaroslav ocitoval několik vět z Epikura (z listu Idomeneovi), které nepotřebovaly další komentář:

Prožívaje blažený a zároveň poslední den svého života, píší vám toto: řezavka a úplavice se u mne dostavily s bolestmi, jichž velikost již nepřipouští stupňování, ale to všechno vyvažuje radost, kterou pociťuji při vzpomínce na naše rozhovory.

Pak následoval hudební předěl, ale klasiku vystřídal underground: na kytaru zahrál a zazpíval brněnský René Müller z kapely Tiché lodi. Slova se potom ujal další člen Herberku, básník Tomáš Lotocki, který přítomným představil novou sbírku *hladím Tvoji klíčnickou kost*. Ovšem ne svoji vlastní sbírku. Přečetl z ní pár básní a přiblížil také ne-snáze kolem jejího vzniku, mimo jiné obtíže se sháněním textů do ní. Řeč byla o básnické prvotině (a současně sbírce z pozůstalosti) Františka Horky. Vyšla pár dní před Horkým dnem jako Frantovo „best of“ a jako sedmý svazek edice HeWer, kterou společně založily časopisy Herberk a Welles. Tomáš jímavě četl:

KOUZELNÍK

*Kovandovic Vojtíšek
loví rád v kalných vodách
halenkovského rybníka*

*často zasekává háček
i do trpělivosti svého dědy*

*Ale jeho úlovky jsou zatím vždy
podměrečné stejně jako roky
jeho života*

*Přesto někdy čaruje
to když bez návnady
vytahuje malé okounky
pruhované svým mládím*

Opět zahrál René a nakonec přidala Barbora po-
malejší skladbu od Johanna Sebastiana Bacha.
V zadní části předsálí knihovny stály panely s vel-
koformátovými černobílými fotografiemi Halen-
kovic, z nichž některé tvoří výtvarný doprovod
zmíněné sbírky. Jejich autorem je básník, grafik,
fotograf a člen Herberku Petr Palarčík alias Petr
Pustoryj, který také stručně přiblížil jejich vznik:
jak procházel napříč dědinou a mrkal spouští tak,
až jsme potom valili oči... Krásné fotky byly k vi-
dění i na prodej několik týdnů.

Celé předsálí knihovny zaplnili lidé, zdejší
i ze vzdálenějších míst, básníci i prozaici života.
Většinou Františkoví sousedé, přátelé, známí. Ne-
chyběla jeho žena Irena. K vydařenému Horkému
dni přispěli účinkující i diváci (mezi nimi starosta
Halenkovic Jaromír Blažek a zaměstnankyně úřadu
Pavčina Bieberlová, bez jejíž ochoty a zápalu pro
věc by se Horký den neuskutečnil), přičemž hrani-
ce mezi oběma skupinami se začaly rozplývat.

Z obecního úřadu se podle programu pokračo-
valo do hospody Na Kopci, kam asi František
pravidelně nechodil, nicméně byla tento den
na rozdíl od jiných zdejších krčem pro veřejnost
otevřená. A jak se ukázalo, byl v ní také pingpon-
gový stůl a slušná akustika, což jsme brzy ocenili,
když Barbora opět zahrála několik skladeb. Byl to
úchvatný poslech. A zvláštní pohled: soustředěná
žena neuvěřitelnými grify prstů na střídačku lech-

tala a přiškrcovala krk houslí, když zpřítomňovala
ve staré hospodě s vrzajícími parketami hudbu
Paganiniho, a z obří historické fotografie na stěně
za ní shlíželi do sálu chlapi v bekovkách, nenuce-
ně opření o nákladní automobil, na jehož korbě
byly pod plachtou zřejmě složené pивní sudy. A do
toho se od výčepu culila nahá blondýnka z kalen-
dáře, které tiskly nejodvážnější státní podniky
v 80. letech minulého století. Čas se ale opravdu
(na chvíli) zastavil. Přinejmenším alespoň zauzlil.
Avšak nevracel. (Niccolò Paganinimu kvůli jeho
neobyčejným schopnostem a snad i divočejšímu
vzeřzení církev odepřela pohřeb na hřbitově pod
záminkou, že byl spolčený s ďáblem.)

Také v hostinci zazněly básně, nejen Františ-
kovy, ale i o jeho synovi. Mimo jiné tato Frantova
v podání básníka a člena Herberku Petra Ode-
hnala:

VISELCI

*každý správný chlap se nakonec oběsí když se
děda vpíjel chodil se všeset na Zadní Krásnou
provaz z oběšence kdo má dobře nakoupí
starý Ló se oběsil v šopě na dřevo vedle vlčáka
staženého z kůže tak tam viseli spolu jeden do
klobásek a na pečení a druhý do země nebo ho
spálí? boty z oběšence kdo má nikdo ho nedohoní
na Zadní Krásnou je daleko než tam dojdeš
vystřízlivíš palec z oběšence kdo má za škraní
nikdo ho neuvidí stejně tam v horách visí naše
duše opilé na dubiskách prastarých*

Před hospodou dva chlapíci nořili ruce do temnoty motoru nějaké postarší škodovky a Petr Palarčík je vyfotil. A Horký den pokračoval procházkou kolem zdejších božích muk, odkud byl nádherný výhled na východ i západ, na Tlustou horu nad Zlínem a téměř až k Budačině, Františkem Horkou v jeho básni tak silně pojednaném místě s tajemnými skálami, kde se prý v dávných dobách ukrývali loupežníci. Klesali jsme po cestě mezi poli, na kterých válel sudy suchý zářijový vzduch. Procházeli jsme Halenkovicemi po cestách, které se natahovaly mezi jejich konci, loudali jsme se snad nejroztáženější obcí Česka. Do pomalého kroku na kytaru hrál brněnský bluesman Miloš Kocman. A když to bylo z kopce nebo po rovině, tak i na foukací harmoniku. U soch svatých Petra a Pavla, přičemž prvně jmenovaný v pravici vítězně třímal mocný klíč, jsme si spletli cestu. Další zastávka měla být velmi záhy v domě Jaroslava Toufara, bývalého ředitele napajedelské Fatry, v jeho krásné chalupě na protější stráni. Avšak trvalo to déle, než jsme si mysleli. Stoupali jsme vzhůru, stále a stále ale stále pomaleji. Slunko pomalu sláblo spolu s námi. Na kopci pod lesem si někteří odpočinuli na lavičce ve stínu kaple s výhledem na (skoro) celé „tělo“ Halenkovic, jiní vyrazili sbírat bedly.

Asfaltka vedla podél lesa, pak se stáčela opět dolů. Na políčku ve stráni místní zemědělci sklízeli dýně: mladší z nich nosil ty oranžové balvany v záklonu na vlečku za malým traktorem.

Na kamenném nádvoří domu Jaroslava Toufara bylo přichystáno občerstvení a seděli tam už delší dobu ti účastníci akce, kteří nespolehnali na pohon vlastních dvou, ale cizích čtyř. Jaroslav Kovanda listoval staršími čísly Herberku a namátkově četl básně. Četla se Františkova próza, knižně nevydaná. I aforismy jeho oblíbené Marie von Ebner-Eschenbach, šlechtičny, spisovatelky a rodačky z nedalekých Zdislavic. „*Kde by byla moc žen, nebýt ješitnosti mužů?*“ zněl jeden z jejích přesných aforismů. „*Lidé, kterým jsme oporou, nás tak často udržují při životě.*“

Potom jsme se vydali na poslední část Horkého dne, když se už ochlazovalo a setmělo. Sešli jsme do údolí a zabočili k chatě Jardy Kovandy, kde byla po živé diskusi na rozličná témata vzpomínková akce důstojně ukončena a všichni se pokojně rozjeli nebo rozešli do svých domovů. Slova pohasla, vzpomínky nepřestávaly doutnat. Noc byla jasná a tichá. Padala rosa, občas skorá jablka.

-ml-

Eva Dragulová

TĚLO DŮM

Krutá smečka vzpomínek tě dostihne,
když jako obvykle zavřeš oči a
necháš se zpodobnit v nejbližším domě.
Je to jako chodit po hrachu,
plížit se cizím a čekat na známý výbuch,
chodby našponované
naléhavostí té chvíle.

I

Za prvními dveřmi žije jeden,
co zabíjí pohledem a v lednici
namísto mléka průsvitné slzy v plastu,
které se pijí v okamžiku vítězství
nad sebou – kdy vstane
a nechá si v pokoji setnout hlavu
rozbřeskem šedého sídliště.

II

Ta za druhými dveřmi stále zoufale
volá jedno číslo za druhým,
i když na druhém konci
dávno nikdo nedýchá,
stále se snaží
vyvolat duchy, spojit se s minulým,
jen je dávno srovnána se zemí
ulice, ve které kdysi rozepjala kabát
a chlad si ji uzamkl do žeber.

III

A třetí dveře od malé pece,
kde se probíjí jako jiskry dva slepci,
hole o hole, dlaně o dlaně,
všechno úzké,
rozbitá ústa a nekonečná pláň temnosti
a ty jako světlo z černobílé fotky,
boříš kompozici klepáním na okno.

Tisknou se k sobě,
ztraceni pro tuto noc,
kdy pro ně vzpomínáš.

IV

A pak je tu půda,
kam nenahlédneš bez lístku.
Jako stará pošta
se zetlelými dopisy,
kde si zapomenutá úřednice
pořád dokola piluje nehty,
zatímco dorůstají.
Ten nekonečný pohyb, ta nekonečná
sisyfosština,
tě vrací zpátky do času,
kdy bylo snadné
sundat triko
a po hlavě padat schodištěm,
na bolest nehledět,
vstříc matce.

V

Ve sklepě pak čekají oni,
víš o nich a často je krmíš,
jsou však tak plaší, že bys je
nejraději opustil.
Umřeli by ale na střet s dnem, jeho ostrostí,
a ty bys pak dlouho chodil městem,
smutek by tě stopoval jak sních.

VI

Ta vzpomínka na barvu granátového jablka,
jednou v létě otisk na zápěstí,
rodina pod slunečníkem
a kotník dívky od vedlejšího stolu
zářil do rána jako krutá předpověď počasí,

přišly bouřky,
na něž jsme zapomněli.

ZÁBĚR

Už budu hodná,
brečí v záběru rozmazaná holčička.
Upadla v závěji,
ostnatý drát sáněk ji táhne za nohu.
Rodiče v blízkém dialogu mizí za obzorem.
Nečekají.

Eva Dragulová (1983) Vystudovala bohemistiku
a komparatistiku na FF UK. Žije v Praze, pracuje v marketingu
a ve volném čase piluje portugalštinu a italštinu. V roce 2008
vydala ještě pod jménem Eva Košínská básnickou sbírku Solný
sloup (Literární salon), v říjnu 2020 jí v nakladatelství Dauphin
vyšla sbírka Moment dopadu. Miluje literaturu ve všech
podobách, čas od času pomáhá několika nakladatelstvím
dělat knihy čtivějšími.*

Tereza Janků

SYMBIONTI

Na břicho mi vytetovali čarový kód

Teď jsi naše jsi jenom naše
Každý to uvidí
Do nocí bude zářit světlem rudým
A už nikdy neodejdeš
(Ostatně kam bys chodila, Krásná)
Neboj
Žádné dlaně náš čarový kód nevyhladí
Naše jsi navždycky

CESTOU MRTVÝCH

na nízkém nebi
visí strom

štěrk drhne
drhne v hrdle tón
a nad rybníkem skřípe mlha

Všechno je jinak, Jakube.

perlička křičí
kohout

nekokrhá

MONOLOGY (FINAL CUT)

ticho se tmí jak prsty chvíli
nad tváří bolí raší z nich peří
vrstva po vrstvě obrůstání
všichni jsme palimpsest paměti
všichni jsme spolu sami

Blondáček zpod peřiny mi palcem po předloktí:
Klouzačka, mamí! Nahoru a dolů a
všechno je v pořádku má milá
nahoru a
všechno je v pořádku
sami
dolů

RÁDCE MILENCŮ

šeřík
(splníme svůj slib?)
ti ve váze vydrží
jen třeba mu kladivem
rozmlátit řádně konce
tulipánům
(srdce toužící po lásce
nedbá o chladnou krásu)
propíchej stonky jehlicí
s tracheostomií neskloní se
ocúny přines, milý můj

Tereza Janků (1980) Vystudovala jsem obchodní akademii a nevystudovala několik vysokých škol. Dlouholetý pobyt na bohemistice mě nicméně naučil docela pěkně česky a umožnil mi pochopit, že dokážu lépe číst než psát. Vlastní text se mi proto přihodí jen zřídka a radostně se živím tím, že čtu a vysvětluju jiným lidem, jak by měli psát oni. V roce 2019 vyšel můj první a zřejmě i poslední překlad, nejpříjemnější kniha o rakovině, jakou si lze představit (Mary Adkinsová, When You Read This / Až to budeš číst).*

Juhan Viiding

K českým tradicím patří obsáhlé seabemrškačské úvahy o naší národní povaze a smyslu české státnosti. Je možná dobré připomenout si, že existují v Evropě i národy ještě menší a s ještě slabší tradicí nezávislosti – například Estonci. Způsoby, jakými se vyrovnávají se svým historickým údělem, pro nás tedy mohou být inspirativní. Například takový Juhan Viiding; jak žil a zemřel, čím se živil a proč prvních sedm knih vydal pod pseudonymem Jüri Üdi (doslova Jiří Morek), si můžete dnes už samozřejmě přečíst na Wikipedii. Podstatný je však na jeho poezii onen vytrvalý smích přes slzy, za komickými historkami z každodenní reality, vyprávěnými v kolovrátkovém rytmu, se skrývá upřímné zděšení z toho, jak otřesně dokáže moderní člověk promarnit jedinečný dar života. Viidingova poezie je zpovědí jednoho obyčejného intelektuála, který se od maloměšťáka už liší jen tím, že si svoji ubohost a tuctovost uvědomuje a že si všechny své existenční kompromisy ještě musí nějak zdůvodnit.

-jg-

...

Och poklde prorostlý špekem
och potěcho být napořád
pan šprýmař s naučeným štekem
své touhy dává na pořad

národnost: estonská
pohlaví: má
státní příslušnost: Eestimaa

ruka ruku myje a s morálkou syslí
štrikujem hladce nebo obrace
kdo říká nahlas co si myslí
prohlášen bývá za zrádce

národnost: estonská
pohlaví: má
státní příslušnost: Eestimaa

pozlátkem pozlacujem zlato
na naší roli dědičné
občas se optáme co za to
a tužby máme rozličné

národnost: estonská
pohlaví: má
státní příslušnost: Eestimaa

zpěvanky zpěvanky kdeže jste se vzaly
notuje píseň lidová
a ještě jeden citát (malý)
zas jiná píseň lidová:

první řadu posekají
zadní řadu porubají
PROSTŘEDNÍM však neublíží

národnost: estonská
pohlaví: má
státní příslušnost: Eestimaa

• • •

jsem ještě mlád ovšem už otrávený
a horko těžko snáším tuposti
obrněn takto jak jsem přesvědčený
proti všem ranám běžných trpkostí

jen krajně nerad sedím u domina
pod stolem leckdo mohl by být skryt
a kámen ve hře mírně připomíná
ten náhrobní jenž nejde odstrčit

viděl jsem v kleci pár papoušků ara
a náhle i když ve mně všecko lká
přátelské nazdar ladím do bujara
Juhánku zdar ozve se z bidýlka

bylo to strašné třeštila mi hlava
a trvalo to než jsem nabral sil
mával jsem pěstí: kde jsou lidská práva
a kdo vás chlapci takhle zpapouštil

dialog bývá veden skrze mříže
možná se k smyslu časem prorubem
jděte se optat snad papoušek ví že
mé verše mají cosi za lubem

• • •

třetí den s gustem sněží
praskliny ve dveřích
na peršanech a všude
sněhové pápěří

čtvrtý den s gustem sněží
nemáme se co bát
jak lvové bijem o mří...
že? čeho se máme bát

pátý den s gustem sněží
síly nás opouští
i boží dopuštění
dobrý bůh dopouští

šestý den s gustem sněží
na pultech závěje
vězeň je jakžtakž volný
i když ho zavěje

sedmý den s gustem sněží
co má v úmyslu sních?
nebesa možná tuší
jenže vyznej se v nich

MOJE REPLIKA:

My máme hokynářský charakter;
my, to je ovšem ošemetné slůvko –
ty, vážený, mou báseň jistě nečteš,
kdybys však četl, hned ti bude jasné,
že tebe se to netýká.

Charakter máme hokynářský,
uvnitř jsme však volnomyšlenkáři
a mírou všeho je nám stupeň závisti,
kterou *ať cítí* druhá živá mrtvola

zde, v těsném předpokoji Euroasie,
kde není průvan, což je zvláštní věc,
kde na podlaze leží symbol, a ne koberec,
kde do vázy se dává symbol, a ne květ,
kde do úst vkládáš symbol místo dýmky,
kde rozezvučíš symbol místo flétny,
kde housle zní – a hudbu neslyšet.

Smíš vyslovit tu píseň beznadějí,
smíš naslouchat i jiným myšlenkám,
jež kruhy zvyků rozbíjejí –
ty bludné kruhy, které tvoříš sám.

A ve tvých slovech, tam se najde všecko,
a přece jinak, nežli v duši je.
Zadržte, nebesa, a uchovejte všecko
to, co je UVNITŘ. Co tě přežije.

NAIVNÍ BÁSEŇ

řekli mně: štěstí už je na dvoře
a dvůr byl plný štěstí
a příště zase: už je v komoře
komora byla plná štěstí

nakonec přišlo štěstí do špejcharu
do chléva do stodoly
s oblekem v kufru musím šlapat
sám člověk v poli

Juhan Viiding (1948–1995) byl syn estonského spisovatele Paula Viidinga a civilním povoláním herec Národního činoherního divadla v Tallinnu. Básně publikoval pod pseudonymy Jüri Üdi a George Marrow, byl představitelem generace debutujících v sedmdesátých letech, z níž se nejradikálněji vymezil vůči filosofujícímu pojetí svých předchůdců a záměrně naivistickou formou podal otevřenou zprávu o životě malého člověka a příslušníka malého národa. Ukázky pocházejí z výboru Klaunovo odpoledne (přeložili Vladimír Macura a Jiří Žáček, vydal Československý spisovatel, 1986).

DALAJLÁMKA

Jsem člověk vzpřímený. Přesto hledím do oblak,
abych alespoň zahlédl její oči.

Famózní žena. Skutečně obdivuhodná.
Hájím její dobrotu a laskavost, kde se dá.

Prý za svou věrnost zasloužím odměnu.
Trvalý přístup do kláštera. Trvalou péči mnichů.

A k obědu pravidelně svíčkovou...

ŠATNA

není úkrytu,
doba přeje odhalení

z pyžama
do smokingu

na náměstí Míru?

no Bóže...

NOCÍ NIKDY

více
je jasno,
přesto nesvítí

asi další nebeská
loupež

nu což,
hvězdy postačí
...

VE SKLADU

cítil se jako vítěz
nový mistr světa

šampion
v těžké váze

soupeř?

rohože,
koberečky,
rukavice z dovozu

NA PROCHÁZCE

MATKA: „Kamarádka si vzala s Petrem hypotéku,
ale pár týdnů nato se rozvedli... Hádali se kvůli
penězům...”

OTEC: „Ještě že máme oba dobrý přísun, který tu
naši hypotéku utáhne... Nestrádáme. Máme
všeho dostatek.”

DÍTĚ: „Mami, tati, koukejte, jak je ve splavu málo
vody!”

PO ŠICHTĚ

čím starší

tím více jsou regály
srovnány v řadě

mezi posledními
je z tebe stařík

už jen vytřít skříňku,
dát si sprchu
...

vyhřívka do další
směny

ručník osuší

Marek Adamík (1980) Básník, literární redaktor a šéfredaktor zpravodajského periodika. Narozen ve Zlíně. Vystudoval strojírenský obor, později přešel na mediální a komunikační studia a religionistiku. Vlastním nákladem vydal sbírku Pes v okně (2001) a Víc než jen to (2002). Časopisecky publikoval například v literárním obtýdeníku Tvar, v literární revue Weles a ve čtvrtletníku Texty Pavla Kotrly. Ukázky z jeho tvorby byly také zahrnuty ve sborníku Terasa Zlínské literární tržnice 1. Jeho oficiální knižní prvotina Paní mezičasu vyšla v nakladatelství VeRBuM v roce 2012. Ukázky jsou ze sbírky Proměny, jež vyšla v roce 2020 v nakladatelství Dauphin.*

Rupi Kaurová

...

část mého těla pořád bolí
od první chvíle
kdy se ho někdo dotknul

...

ironie osamělosti spočívá v tom
že všichni cítíme totéž
současně

– *společně*

...

nepláču
protože jsem nešťastná
ale protože všechno mám
zbývá mi jen být
nešťastná

...

ucpala jsem ručníkem škvíry pode dveřmi
odejdi – řekla jsem vzduchu
nemám tě jak použít

vytáhla jsem všechny opony v domě
jdí – řekla jsem světlu
nikdo už nepřijde
a nikdo neodejde

– *hřbitov*

...

včera
déšť zkoušel napodobit moje ruce
když stékal po tvém těle
roztrhala jsem oblohu na kusy za to
že to dovolila

– *žárlivost*

...

cesta k proměně světa
je nekonečná

tempo tvoje

...

chceš držet
krev a mléko skryté
jako by tě děloha a prsa
nikdy nekrmily

...

stojím
na obětech
milionů žen přede mnou
a přemýšlím
co můžu udělat
aby byla tato hora vyšší
a ženy po mně
viděly dál

– dědictví

...

jak moc
nebo jak málo
je oblečená
nemá nic společného s tím
jak je svobodná

kryté/nezakryté

...

učit se nezávidět
někomu jinému požehnání
vypadá jako milost

...

nezlomilo mě to
co jsme po sobě zanechali
ale co jsme mohli postavit
kdybychom zůstali

...

žiji pro první ranní vteřiny
kdy jsem ještě v polovičním bezvědomí
a slyším venku kolibříky
flirtovat s květinami
a slyším chichotání květů
a včely jak začínají žárlit
když se otáčím abych tě probudila
začíná všechno nanovo
lapání po dechu
kvílení
šok
z uvědomění
žeš odešel

– první rána bez tebe

...

Proč jsi nechal
otevřené dveře lítat
mezi mýma nohama
byls líný
zapomněl jsi
nebo jsi mě schválně nechal nedodělanou

– rozhovory s bohem

(Z angličtiny přeložil Milan Libiger.)

Rupi Kaur (1992) je indicko-kanadská básnířka a ilustrátorka. V roce 2014 vydala sbírku *Milk and Honey* (Mléko a med), která byla přeložena do více než 20 jazyků a prodalo se jí 2,5 milionu kusů. 77 týdnů byla mezi bestsellery *New York Times*. V roce 2017 vyšla její druhá kniha, *The Sun and Her Flowers* (Květy slunce), z níž jsou ukázky. *Rupi Kaur* se narodila v indickém Paňdžábu, ve čtyřech letech emigrovala s rodiči do Kanady. Studovala rétoriku a odborné psaní na Univerzitě ve Waterloo v Ontariu. Žije v Torontu. Během střední školy začala psát anonymně, hlavně písně. Později své práce už pod vlastním jménem sdílela na sociálních sítích a přidávala k nim i ilustrace. Své knihy si *Kaur* ilustruje sama. Píše krátké útvary malými písmeny a bez interpunkce, zabývá se v nich nenávistí, feminismem, zneužíváním, láskou, zlomyslností i odpuštěním.

Ondřej Hložek

...

Nastal čas lidí
jdeme k Tobě
bez útěchy,
bolest prostřílena srdcem
Pod okny křik dětí,
nevykupitelných
Nenech je, Pane,
bez světla
Nastal čas lidí
Touha prosit u Tebe
mezi vylámanými zuby
listopadu

...

Dal jsi mi cestu
které nerozumím
Ani osud
který nechci
Jen málo mám
Tebe nad sebou
nevidím
Slepě utíkám

...

Elišce

Nakreslím Ti, Pane
v čem se podobáme
Co ukrývá tajemství
psího srdce
Rvala se o můj děs
při nohou
a sama měla strach
Její oči, Pane
uvidím i na mářách

...

Stále jsme
těmi osudy
smíchem a pláčem
stejní
jako omleté lopatky
vodního mlýnku
Stále jsme
drceni větami těch
co už nejsou
o tom
co vlastně nevíme

...

Nikdy o ni nešlo
dotýkat se jí v noci
šelmy osmnáctileté
přesně můj typ
ta povaha
šílenství a pak skutečně
Nikdy o ni nešlo
bylo v tom roztoužení
mít ji za závitý víček
Ve snu

...

Tělo je prázdná jeskyně
vzpouzí se kráse
Dutý tlukot v hrudi
nemusí být hned
záduchou
Líbala jsi mě
jako bych tu stál
naposled
Za zády přiblížil se
šedý pes

...

Uzrál květen
V ústech medově máslo
na chlebu
V domu bez zahrady
v dětství bez představ
kdy největší výhrou
bylo vylézt vikýřem
na střechu
a nahánět kuny na půdě
a bosou nohou šlapat
v jílu
U hřbitovní zdi
sedět pod nápisy
bigbítáků
a mezi prsty
propouštět anděly

...

Chtěli jsme se potkat
Víc jsem si přál,
abys ztloustla,
zapáchala
a tvá bývalá krása
uplynula v pivě a cigaretách,
a já se tak cítil bezpečně,
bez pokušení.

...

Ve snu jsem zvedal
čápa do hnízda
Dívala ses pod
mé nohy,
které se kymácely
obkročmo na komíně
A jak jsem zaklínil nohy ptáka,
obejmula jsi mě
a my padali
povětrím
jeden přes druhého
Semknutí pevnými pažemi
i na zemi živí

...

tátovi

Ještě když jsi mi
podával ruku
cítil jsem život
Hráli jsme šachy
smál ses
a přitom ve fialových rtech
už kvetla astra
A mluvili jsme
o lítosti,
kterou jsme si vyhrabávali
hroby téměř zaživa

...

Co nemáš
žádáš po mrtvých
křikem i slzami
Když jsou pryč
a smrt je sebere
za žulovou řeku
uděláš úkrok
Svůj k nim

Ondřej Hložek (* 1986 v Opavě) Básník, publicista. Pracuje jako demontér tonerových kazet. Vydal šest básnických sbírek, naposledy Řez kamenem (Trigon, 2019) a Trautes Heim (Ketos, 2020). Je zastoupen v antologiích Nejlepší české básně (Host, 2017 a 2018). Jeho básně byly přeloženy a publikovány v několika evropských jazycích, mj. ve francouzštině, slovinštině či rumunštině. Uvedené básně jsou z připravované sbírky Stopa psa.

Oldřich Kovalčík

OŠTARKY

Bylo to jakýmsi nepsaným zákonem, že po 15. říjnu jsme mohli svobodně chodit po zahradách a otrhávat na stromech ponechané ovoce. Říkali jsme tomu oštarky. Měli jsme dlouhé a lehké smrkové bidlo a tím jsme zbylé ovoce oráželi. Kde to nešlo orážením, zkusili jsme pomocí bidla zatřepat, a kde to ani tak nešlo, vylezl jeden na strom, podali jsme mu bidlo a pak již všechno bylo naše. Tak jsme oholili všechny stromy v sychrovských zahradách. Byly jen dvě zahrady, kde jsme na oštarky nechodili. Byla to Bavcova štěpnice a Valnůškova zahrada. Proč? Ze zásady. Netěšilo nás to. Na zahrady v jiných čtvrtích města jsme nechodili, ale také na „svoje“ jsme nikoho nepustili.

Oštarkovat jsme chodívali hlavně ve čtvrtek, když jsme měli volno. Brali jsme zahradu po zahradě. Naši zahradu jsme vynechali, prý: „Tá nám neuteče,“ pravil Karel Babušíkův, který tenkrát byl naším „náčelníkem“. Šerákovi neměli nic, Valnůškovo jsme vynechali a přišli jsme na zahradu strýčka Papežového. Strýček cosi kutili u kozího chlévka, tož byla slušnost, abychom se jim ohlásili. Byla to povinnost náčelníka: „Strýčku, přišli sme k vám oštarkovat. Možem?“

„Enom oštarkujte, je to vaše právo. Dělaťte ale opatrně, abyste nepřišli k úrazu a také abyste mně neporanili strom,“ pravil strýček. Při řeči se mu krátká faječka houpala u pusy.

„To sa nebojte, dáme pozor,“ pravil Karel a bral se za námi.

Ještě nebyl u nás a strýček na něho volal: „Ty, Karle, já vám pomôžu přistavit žebř, tam na tych hrkáčoch je jich povíc, už sa mně do toho nechtělo a pravil sem si, že šak vy je nenecháte na stromě shnit.“

Hrkáče, jedny z našich oblíbených jablek! Veliké jak pěst, červené, když byly zralé, hrkala v nich jádra jak korálky v dětské hrkávce. Šťavnaté, kyselé, jen tak se v ústech rozplývaly. Strýček věděl, že je máme rádi, a moc za to nedám, že je schválně neobral všechny a nechal nám je.

Dával dolů žebř z přístřešku u kolny a už ho stavěl k jabloni. Na jabloni plno jablek. Jako kdyby je ani neobíral. Karel uhodil na strýčka: „Strýčku, že vy ste ty hrkáče ani neobíráš?“

„Jak bych neobíráš? Možu ti jich na hůře v seně ukázat,“ ohrazoval se strýček.

„Dobře, ale moc jich tam nemáte.“

„Ale, sakulajte, co ty na mňa dorážáš? Tož nemám. A jak sa vám mám odměnit za to, že mně koze vyhánáte vyluftovat na strniska, co? Včil mluv, ty špekulante,“ smál se strýček.

„To pro nás není žádná práce. Pasú sa s našima.“

Zatímco Karel rozmlouval se strýčkem, my jsme oštarkovali. Obraná jablka jsme dávali na hromadu: až všechny oberem, rozdělíme se rovným dílem. Ten den jsme již dál nešli, domů jsme nesli každý plné záňadří i vrchovatý klobouk hrkáčů.

To byl strýček František Papež, mládenec, který se svojí sestrou Aničkou, též svobodnou, obývali dřevěnou chaloupku. On šil papuče, ona štepovala podešve. Chovali si dvě kozičky, obživý pro ně i pro

sebe ze zahrady měli dost, ale na podzim, když se již mohlo svobodně pást, brávali jsme je a pásly se s našimi. Strýček ve volném čase vyřezával, dělal kapličky, domečky a co já vím co ještě. Teta pěstovala za okny fuchsie, pelargonie, mořskou cibuli – všelék na bolačky – a mučenku. Na tu jsme se, když kvetla, chodili dívat. V zahrádce jim stále něco vonělo: fialky, konvalinky, hřebíčky, rezeda, boží dřívko, noční fiala, a kdo by znal, po těch dlouhých letech, co tam ještě kvetlo a vonělo. Byli to dobří lidé, žili skromně a i z toho mála, co měli, rádi dali ještě potřebnějším.

Když jsme se na cestě rozcházel, Karel nám říkal: „Zitra, kdo máte odpoledna čas, přijďte, půjdem obírat ke Kröblom. Pan Kröbl je nemocný, tož všechny jablka sú na stromě. Mosíme jim s tým pomôct, sraz pred našima.“

Sešli jsme se všichni. Kröblovci neměli ogary, jen samé cěrky, ty se bály vylézt na strom, snad ještě Mařenka, ta s námi pásla i kozeny, ta by si dala říct. Karel nás přehlédla a vyrazili jsme. Kröblovci bydleli hned naproti. U dveří jsme zůstali stát, Karel šel dovnitř. Paní Kröblovu zastihl v kuchyni. Pozdravil a spustil: „Paní Kröblová, přišli sme k vám oštarkovat.“

„Oštarkovat? Veď my sme ešte ani neobírali! Můj leží a co my ženské, to není práca pro nás, spínat sa po stromoch jak opíce.“

„No šak práve proto sme tu, my vám s tým pomôžem. Dajte nám koše, plachty a řekněte, kde vám máme obrané dávat, o ostatní sa už my postaráme.“

„To ste hodní, že nám s tým pomôžete. Už sem myslela, že to budem moset nechat zmrznút na

stromě,“ vyšla s Karlem ven, ukázala, kde máme klást obraná jablka, dala nám koše a plachty na obírání, my jsme vzali žebře od nich i od strýčka Papežového a šli jsme zvesela do toho.

Šlo nám to dobře. Přišel i strýček Papežův, i s plachtou, obíral, pomáhal stavět žebře, pomáhaly i cěrky Mařenka s Jarkou odnášet natrhaná jablka v koších do kůlničky. Přišel se na nás podívat i pan Kröbl. Byl teple oblečený v zimníku a s vlňáčkem přes hlavu. Děkoval nám a byl rád, že mu s tím pomůžeme.

„A jak vám to, chlapci, napadlo jít k nám na obíračku?“ ptal se pan Kröbl.

„To toť strýček Papežovi nám poradili,“ pravil náš náčelník.

„Tož to ti, Františku, takéj děkuju.“

„Nemáš za co, Karlíku, veď sme susedé. A ogari byli ochotní, jim to nic neudělá.“

Do večera jsme očesali všechny stromy, uklidili žebře, koše, plachty a brali se domů. U síňových dveří nás čekala paní Kröblová a zvala nás dovnitř. Pohostila nás kávou a notným kusem koláče se švestkami. Pan Kröbl nám chtěl dávat peníze, ale ty jsme nevzali: „My sme si nechali na oštarkování na stromech ty najpěknější jablka, to bude náš plat,“ pravil Karel. Poděkovali jsme za pohoštění, popřáli dobrou noc a s pocitem dobře vykonané práce jsme se rozešli do svých domovů.

V sobotu po vyučování jsme se domluvili, že v neděli po požehnání se převlékneme a dooštarkujeme spodní zahrady a po neděli farskou a horní zahrady. Začínal valašský podzim: mlhy, studený vítr, sihlení, drobné deště. Za takového počasí je nejlépe sedět za pecí.

Dolní zahrady jsme prošli, nebylo to valné, ale přesto jsme si nesli plná záhradní jablek. Snad je vám divné, že ač jsme měli vlastní zahrady, chodili jsme za pár jablíček šplhat po cizích stromech. A právě v tom to bylo. My ogari jsme dokázali to, co nedokázali dospělí. Nedovedete si představit naši radost, když se nám podařilo z vysoké jabloně srazit poslední jablíčko. Taková jablka jinak chutnala než ta domácí. Takto získaná jablka jsme si ukládali zvlášť na tajné místo.

Plán jsme měli. A byli bychom ho i splnili, kdyby nám do toho nevlezla zvláštní příhoda. V pondělí ráno, jak jsme šli do školy, visel na Babušíkově plotě „opovědný list“ tohoto znění: „Smradlaví sychrovští kojoti, to vám píšu já, Rychlý mustang, náčelník hrdinného kmeňa Siouxů. Vykopal sem válečnou sekuru a su na válečnéj noze proti vám. Nemyslete si, vy prašiví psi, že můžete požrat oštarky ze všechkých sychrovských zahrad. Na to sa ešte podíváme! Já, Rychlý mustang, sem sa rozhodl, že farskú zahradu vám nepustíme a budem sa o ňu bit. Nejste-i aj zbabělí, vy oplzlí skunci, tož ve štvrtok odpoledňa sa střetnem na zahradách u krchova. Howgh! Rychlý mustang, náčelník Siouxů, Staré město.“

Když jsme si to přečetli, hned jsme šli za Karlem a řekli jsme mu, co visí na jejich plotě. Karel vyšel ven, a vědom si vážnosti chvíle, rozvážně a důkladně si přečetl výzvu Staroměřšťanů, potom sundal list z plotu a vážně řekl: „K večeru sa o tom u studně poradíme,“ složil papír a šel si domů pro věci do školy.

Večer za účasti všech sychrovských ogarů se konala bouřlivá válečná rada. Vytvořily se dva

tábory: jeden mírný – a byl v něm i náš náčelník –, který navrhoval přepustit Staroměřšťanům farskou zahradu, druhý radikální – nepopustit a napráskat jim. Na to Karel: „Su proti. Na jednéj straně trescem hrabivost a lakotnost a na druhéj straně sami chcem byt hrabivci a lakomci. Mosíme uznat, že Staroměřšťané ani z polovice nemajú tolik ovocí co my. Veď sú to akorát tací ogari jak my. Dám hlasovat: kdo je pro klidné vyřízení, teda pro postúpení farskéj zahrady Staroměřšťanom?“

Všichni byli pro.

„Tak sa mně to lúbí, všeci za jedného a jeden za všechny. Ešče dnes večer jim odpovím. Podlézat sa nebudu, aby si nemysleli, že sa jich bójíme. Zápasit budem, ale ináč: sportovně. To si ešte rozmyslím, šak uvidíte, zítra vám o tom povím víc.“

Věřili jsme Karlovi. Věděli jsme, že si vymyslí něco zvláštního, co tu ještě nebylo.

A vymyslel. Na Rittrově bráně do dvora byla v úterý ráno tato odpověď: „P. t. Mustangovo lejno, náčelník Siouxů, Staré město. Nestojíš mně za odpověď, ty hňupe, ale aby sis nemyslél, že sa vás bójíme, vašu výzvu přijímáme. Budem bojovat, ale né tak, jak si myslíte. Budem bojovat v pěti disciplínách: v odpalování balónu palastrů, v kohútích zápasoch, v přetahování za malíčky, v přetláčání dlaň na dlaň a v házení míčku do lví tlamy. Stanovte si pět zápasníků. Každá výhra bod, větší počet bodů vyhrává. Na surovú rvačku nepřistupujem. Ukažte silu v řádném sportovním zápase. Do rozhodnutí sa na farskéj zahradě neoštarkuje. K. B., náčelník sychrovských ogarů.“

Zpráva o sporu Sychrovjanů se Staroměřšťany o oštarkování farské zahrady se během úterka

rozšířila mezi ogary. Téměř všichni souhlasili s Karlem Babušíkovým a říkali, že Rychlý mustang, takto Jan Křivda, je už morálně poražený.

Úterní schůzky u studny pod Šerákovým ko-pečkem jsme se nemohli dočkat. Přišli jsme všichni, přišli i ogaři ze Zástodolí, Sbořiska a Zákostelí, kteří s námi souhlasili.

Hned jak Karel dorazil, řekl nám: „Co sem odpověděl Staroměřšťanům, víte. A myslím, že s tím aj súhlasíte.“ Ozvalo se souhlasné zamrčení.

„Včil sa jedná o to: vybrat ogary, keří budú v jednotlivých disciplínách zápasit. Já už sem si to pripravil, jedná sa o to, či budete súhlasit a či budú súhlasit aj oni. Tož pro odpalování balónu palastrů sem určil Bohuša Kovalčíkového, pro kohútí zápas Karla Bartošákového, přetahování za malíčky si veznu sám, pro přetlácání Frantu Šerákového a pro trefování míčku do lví tlamy toť Oldu, je malý, ale umí to. Lestí má nekdo iný nápad, nech řekne.“

„Dobré je to!“ řekl můj brácha. „Já za sebe súhlasím.“

Souhlasili jsme všichni a zítřek odpoledne byl stanovený na trénink.

Ve středu ráno ještě před vyučováním jsme se dozvěděli, jak byli Staroměřšťané našim listem překvapeni. Oni mysleli, že se popereme mezi sebou, že nás klacky, kamením a cihlami zaženou k útěku a že tím vyhrají oštarky. Jan Křivda alias Rychlý mustang se velice zlobil a nadával. A nadávalo i mnoho hrdinných Siouxů, ale nakonec uznali, že tak to bude lepší a že i tak nám ukážou. Věděli jsme i, kteří Siouxové budou v jednotlivých disciplínách bojovat.

V odpalování balónu palastrou to byl Emil Malíček, toho jsme neznali, Lojzka Rittrového v kohoutích zápasech náš Karel porazí stoprocentně a náčelníka Siouxů v přetahování za malíčky náš náčelník jakbysmet. Horší to bude mít Franta Šerákův: je sice také cvalík, ale na Jožina Šimoníkového, vyloženého hromotluka, on nestačí, ale lepšího jsme my neměli. Můj soupeř Franta Kočíkův uměl házet kamením: maminka za něho nestačila platit sousedům rozbitá okna, i hlavu kterémusi Staroměřšťanovi rozbil, ale já jsem neměl strach, no, však uvidíme.

Středeční trénink dopadl dobře, takže byla naděje na výhru 4:1, v nejhorším 3:2. Štěstí ve sportu je těž vrtkavé, raději nepředbíhejme v úsudcích.

A již tu byl čtvrtek. Hned po obědě jsme se začali scházet u studny a pak jsme hromadně vyrazili na zahrady u hřbitova. Byli jsme velmi překvapeni, když na zahradách bylo již plno ogarů z ostatních částí města. Za chvíli přišli staroměřští Siouxové. Náčelníci se pozdravili a odebrali se se zápasícími na poradu. Bylo třeba volit místo, stanovit počet pokusů v každé disciplíně a vybrat nestranné rozhodčí. Porada netrvala dlouho. Našli pěkné rovné místo na Kröblově zahradě, počet pokusů stanoven na pět a za rozhodčí vybráni ogaři z Potečské a Brumovské ulice. Zápas mohl být zahájen.

Rozhodčí – Josef Sláčík z Potečské ulice – vyhlásil: „Jako první sa bude bojovat v odpalování balónu palastrů. Za Sychrovjany odpaluje Bohuš Kovalčíkův, za Staroměřšťany Emil Malíček. Začíná Bohuš.“

Bráška se postavil, nadhodil si míč a odpálil. Míč proletěl vzduchem a dopadl až na Burešovu zahradu. Druhý soudce – Tonda Bařinkův z Brumovské ulice – označil proutkem místo dopadu.

Odpaloval Emil. Jeho míč přeletěl bráškův o metr. A teď teprv začal tanec. Bráška odpálil, míč letěl až na Křivdovu zahradu. Tam ho již Emil nedohonil. A tak to šlo až do konce první disciplíny.

„Vítězem první disciplíny je Bohuš Kovalčík, zvítězil 4:1,“ hlásil rozhodčí a hned oznámil i soutěžení v druhé disciplíně, v kohoutích zápasech: Karla Bartošákového proti Lojzovi Rittrovému. Soudce upozornil, že jakékoliv došlápnutí na druhou nohu znamená ztrátu bodu, přeskok z nohy na nohu je možný.

Dva kohouti na jedné noze, se založenýma rukama, stojí proti sobě. Soudce dá pokyn k zápasu. Chvilí hopkají kohouti okolo sebe, podrckávají se rameny, ale zrazu Karel zaútočí, rozběhne se a drcne Lojzu tak, že ten v momentě sedí na zemi. Lojzek chce Karlovi oplatit srazení k zemi, rozběhne se proti Karlovi, ten mu v poslední chvíli uhne a Lojzek zas leží jak dlouhý, tak široký na zemi. To ho dohnalo k zuřivosti a sápe se na Karla, ten před ním uskakuje, a ten se zas čertí, Karel toho využívá, mocným drcnutím sráží Lojzka potřetí k zemi. Čtvrtý a pátý pád Lojzka byl stejný, nechal se unést zlostí, a ta není dobrým rádčem. Soudce oznamuje výsledek 5:0 pro Karla Bartošákového.

„Další disciplínou,“ oznamoval rozhodčí, „je zápas v přetlácání dlaň o dlaň. Zápasí za Sychrov Franta Šerý, za Staré město Jožka Šimoník.“

Stanovena horní i spodní čára, kam až musí zápasící zatlačit svého soupeře, aby získali bod. Již

mají dlaně na sobě a rozhodčí dává pokyn k zápasu. Kdepak, tady nevyhrajeme. Josef proti Frantovi je jak slon proti koňovi. V prvním i v druhém kole zatlačil Josef Frantu za čáru. Začali jsme Frantu povzbuzovat, pomohlo to. Franta se zapřel a nepustil, Josef měl krátký nádech, toho využil Franta a zatlačil Josefa za čáru. Ve čtvrtém kole vyhrál opět Franta a stav byl nerozhodný 2:2. Všichni přítomní sledovali napínavý boj. Páté kolo začalo. Štěstí se klonilo chvíli k jednomu, chvíli k druhému. Franta, celý červený v tváři, tlačí svého soupeře k čáře. Všichni křičíme: „Franto, nepovol!“ Ale Franta jaksi špatně stoupnul, noha se mu zvrtla, nemohl již odolat tlaku a octl se za čárou po třetí. Přetlačování končilo pro nás čestnou porážkou 2:3.

Čtvrtou disciplínou bylo házení míčku do lví tlamy. V této disciplíně jsem závodil já proti Frantovi Kočíkovému. Rozhodčí vyhlásil naše jména, postavil na stolek z besídky strýčka Papežového lví hlavu s hroznou zubatou tlamou a soutěž začala. První házel Franta Kočíčka. Dařilo se mu, čtyři míčky umístil ve lví tlamě, pátý snad z přílišné sebejistoty skončil na lvím nose. Teď jsem měl já ukázat, co dovedu. Ne zbytečně jsme měli lví hlavu na půdě a já čas od času, když venku přselo, trénoval. Všech pět míčků skončilo ve lví tlamě a my jsme měli další vítězství.

Zlatým hřebem byl zápas náčelníků v přetahování za prsty. Rozhodčí oznámil disciplínu a zápasící. Byla vyznačena čára, za kterou musí každý přetáhnout svého protivníka. Náčelníci se drželi za ukazováčky a rozhodčí dal pokyn k zápasu. Stáli proti sobě jak načepýření kohouti. Karel,

malý, podsaditý, přičaplý trochu k zemi, neuhnul ani o kousek a zrazu byl protivník za čarou, jako by čekal na vhodný okamžik – jak rybář na zaseknutí udičky. A tak to šlo při všech pěti pokusech, Rychlý mustang si ani nečuchl. Rozhodčí vyhlásil výsledek páté disciplíny 5:0 a oznámil i celkový výsledek boje: „Při zápase o oštarkování na fárskéj zahradě získali Sychrovjané čtyry body a Staroměšťané enom čestný jeden bod, takže Sychrovjané si vybojovali právo oštarkování. Zápas byl čestný, za co děkuju obúm stranám,“ končil rozhodčí Tonda Bařinkův.

„Dovolte, abych řekl poslední slovo,“ hlásil se náš náčelník. „Oštarkování sme v čestném boji, aj když nám patřilo bez boja, vyhráli. Ale my sa ho zříkáme ve prospěch staroměstských ogarů. Tu je moja ruka!“ A podal ruku Jankovi Křivdovému, který ji přijal, ale nezmohl se na víc než na jedno slovo: „Děkuju!“

O tomto zápase se ještě dlouho mezi ogary v Kloboukách vyprávělo. A vyprávělo se o něm dokonce na učitelské konferenci obecné a měšťanské školy chlapecké.

Oldřich Kovalčík se narodil 27. srpna 1906 ve Valašských Kloboukách v rodině Karla Kovalčíka, sluhy při c. k. okresním soudu. V letech 1921–1925 studoval na učitelském ústavu v Banské Bystrici, od roku 1926 pracoval jako učitel: Nižné Ladičkovce, Ivanka při Nitře (v této době napsal několik drobných divadelních her pro děti, které vydalo žilinské nakladatelství Oldřicha Trávníčka v edici Rozkvět), po vzniku Slovenského státu pak působil v rodném kraji – ve Smolině,

Lipině a od roku 1945 ve Slavičíně. V roce 1972, to už byl v důchodu, se rodina přestěhovala do Gottwaldova/Zlína. V roce 1982 – ve věku pětasedmdesáti let – začal Kovalčík sepsovat vzpomínky na svá klukovská léta, na dětství prožité ve Valašských Kloboukách v letech krátce před Velkou válkou, za války a těsně po ní. Text rozvrhl podle ročních období, z nichž ke každému napsal samostatné úvodní vyznání dané roční době, obsáhlý rukopis zahrnuje kromě čtyř úvodů k ročním obdobím 44 kapitol. Zamýšlená kniha vyšla až v červnu 2020: vydaly ji Muzejní spolek ve Valašských Kloboukách a Městské muzeum Valašské Klobouky, a to pod názvem „Sychrovská chudoba“. V Herberku publikovaná kapitola „Oštarky“ náleží do části podzimní a jen dodávám, že slovo „oštarky“ čtenář nenalezne v žádném slovníku valašského nářečí.

Kromě těchto vzpomínek ale Kovalčík napsal také několik povídek – k dispozici je jich v rukopise celkem třináct. Texty jsou nedatované, ale zřejmě předcházely široce koncipovaným vzpomínkám na dětství. Ukázkou z nich – vyprávění „Lata genau“ – přinesly v roce 2017 osmnácté Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka. V říjnu 2020 bylo jedenáct z těchto textů vydáno knižně pod názvem „Bratr Bohuš“, a to opět valašskoklobouckým muzejním spolkem ve spolupráci s městským muzeem. Vyprávění se odehrávají především ve Valašských Kloboukách, a to od posledních desetiletí 19. století do Velké války. Tento rámec přesahují jen některé epizody povídky Karel Paseka a závěrečné, výrazně osobně laděné vyprávění o bratrovi autora – Bohumilu Kovalčíkovi, který byl 29. října 1941, ve věku 38 let, pro své zapojení do odboje popraven nacisty.

Oldřich Kovalčík zemřel 8. ledna 1992.

— Petr Odehnal

Karel Škrabal

UPOZORNĚNÍ

Tento svazek neobsahuje
žádné informace
o vysílání České televize
ani si neklade za cíl definovat
proč a kdy se píše
místní název Kavčí hory s malým či velkým H
Tento svazek obě tyto problematiky obchází
směrem dozadu kolem budovy zpravodajství
a pokračuje parkem dolů k řece

NIKDY TO NESKONČÍ

Nikdy to neskončí
Znovu a znovu budeme hledat
nová slova pro to stejné
Rozkvetlé stromy
Pravdu
Pod podrážkou praskající jinovatku
Spravedlnost
Sílu i něhu z potoka
zurčícího lesem
Svobodu

V naší obci o čtyřech stovkách obyvatel
je podle volebních výsledků 24 voličů stran
kterým se tvoje bublina na Facebooku směje

a oni nás možná budou chtít postřílet
(A to nepočítám komunisty)
„Přece jim to nedáme zadarmo
jako v osmačtyřicátým“
rozhazuješ rukama v hospodě

Nechceš se nechat zlomit
Nikdy
Hlavně ne teď
V druhé polovině života
se to hůř napravuje

Ilegálně drženou zbraní
napíšeš další báseň
která nestrhne kolo dějin
Pohládíš psa
přiložíš do kamen
a zaženeš myšlenku o tom
jak moc ti právě teď chybí otec
kterému bys to nedokázal vysvětlit

PRÁZDNÉ OČI TOMÁŠE SOKOLA

(titulní strana magazínu Finmag, únor 2017)

Rusové mají na Trumpa
kompromitující materiály
Američané mají
nahrané všechny telefonáty
Němci to mají v současnosti
nejlépe srovnané v hlavě
Islámský stát nikdy nespí
až na jeho spící buňky

Turci mají nejvíc vlajek
na počet obyvatel přítomných na náměstích
Češi se musí dívat
do prázdných očí
Tomáše Sokola

V prázdných očích Tomáše Sokola
nacházejí příběh své vlasti
od sametové revoluce
po Miloše Zemana s Andrejem Babišem
a to to ještě zdaleka nekončí
V prázdných očích Tomáše Sokola
je připravena k tisku
faktura
a tu každý zaplatí

Za svobodu
kterou si užil
ale neuchránil
Za štěstí
které neproměnil
Za bohatství
které prošustroval
Za právní služby
které ještě bude potřebovat
zvláště v souvislosti
se svým úmrtím

V prázdných očích Tomáše Sokola
vzadu na sítnici
politologové našli
tlející odkaz Občanského hnutí

ČEKÁNÍ NA NOVÝ ROK

V Praze se chystá
další revoluce
Tady pes u boudy
na řetězu
štěká
Desítka Starobrna
Silvestr
v prázdné hospodě
na Nový rok
čeká

Rok 2015
netrefil do dveří
nevzal tu za kliku
v Praze už ale serou psi
přímo do pytlíku

NAD MORAVSKÝMI BRÁNICEMI

(mámě)

Kopce vinice a lesy
prostorně mlčí
Jen občas v dálce štěkot psa
a po mostě projede vlak
Hvězdy doplňuje lehký mrazík
Oheň na podzim svěže praská
Víno a ticho mají velkoryse místa
Hlína je tu čistá

CO JE POEZIE

Tuším že na otázku
Co je poezie?
lze odpovědět jenom básní
Je dobré vědět
nebo alespoň tušit
co na to říct
Třeba na čítačky
a besedy se čtenáři
se to může hodit
Mirka Ábelová tu odpověď potřebuje
nejčastěji ze všech poetek a básníků
ale i nám ostatním
se to příležitostně může hodit
Lepší než nepřipraveně plácát
je říct třeba
že na to co je poezie
lze odpovědět jenom básní
Marně googluju Charlese Bukowského
zda takovou báseň napsal
Pokud ano
tak to bude přesně tak
jak to napsal
Pokud báseň na téma
Co je poezie? nenapsal
tak na to co je poezie
nelze odpovědět ani básní

...

Viděl jsem v metru dva staré lidi
Motali se před zavřenými dveřmi
neuměli je otevřít a vystoupit
Než jsem zareagoval
tak to zmáčkli
zvládli to na poslední chvíli
Navzájem se podpírali
když vystupovali

Vzpomněl jsem si na jiný pár
Babička a dědeček
ještě v Brně na České
v lahůdkářství
koupili si každý chlebiček
a v obchodě na stojáka z papíru
rozhodli se na nic nečekat
a hned si pochutnat
Trochu překáželi
lidé se kolem nich motali

VELIKONOČNÍ SEN

Z neděle na pondělí
vysvětloval jsem svému dvacet pět let mrtvému
otci
co teď dělám a proč
Třeba webovou stránku o poezii
Chápal to
a věděl co je internet
Přitom když žil
tak ho ty moje básničky
sraly

PŘI ČTENÍ ZBYŇKA HEJDY

Při čtení vynechávám vše
co má nadpis Sen
Jsem na místě
kde není mobilní signál
takže nelze odhadnout
kdy k tobě dorazí tato zpráva
Zatím žvýkám slaninu
kůži odhazuji psovi
a ryzlink rýnský piju spíše svižným tempem
Přeskočil jsem tři stránky
a pokračuji básní
Je noc

ROZPADLI SE PLASTICI

700 let od narození
Otce vlasti
Rozpadli se Plastici
na dvě části

Šedivé vlasy padají
na zelenou bundu
Šediví i pivo
v muzeu undergroundu

Karel Škrabal (* 1969) vydal sedm básnických sbírek, ta první se jmenuje Zapalte Prahu (Větrné mlýny), ta předposlední, ze které je většina uvedených básní, Kavčí hory (Druhé město). Právě mu vychází v nakladatelství Větrné mlýny sbírka Nikoho nečekám. Zakládající člen sdružení Vítrholc. Provozovatel a editor webu Nedělní chvilka poezie.CZ. Živí se jako novinář.

POUTNÍCI NOCI

(věnováno Erikovi, Brnu, Olomouci)

Cestou do vozovny
cinkají noční tramvaje
před Ponorkou
na Štatlu zase šaliny
V noci na svatého Jiří
prý země se otvírá
aby vydala odvážlivcům
poklady ze svého nitra
Kroky osamělých poutníků města
kroky osamělých poutníků noci
kolem nonstopů a chrámů
věže Petrova a Dómu
ozvěny dávných kroků
panovníků církevních hodnostářů
a taky královrahů
Kroky osamělých chodců noci
kroky v rytmu bluesových tónů
kroky tuláků noci
se skrytými poklady jejich srdcí
Je tolik nevyřčeného
tolik nenapsaného
tolik nezaznamenaného
Noční rychlíky
na trati Bohumín–Praha
na trati Bohumín–Brno
na trati s popadanými mosty
Mosty přes rozbouřené vody

řek Moravy a Svratky
Padací mosty
obránných hradů nitra
spálené mosty minulosti
Rychlík přítomnosti
kupé s ospalými cestujícími
a na semaforu
stále svítí zelená
Opičky z Gibraltaru
na Svatém Kopečku a v Bystrci
se pitvořivě ksichtí
skrze mříže voliéry
na návštěvníky ZOO
Ještě jsou hospody kde se kouří
ještě jsou hospody
kde se debatuje o životě
kde se tříská pěstí do stolu
kvůli obhajobě názoru
Ještě jsou hospody
kde voní poctivá gulášovka
kde štamgasti píšou na účtenky básně
kde neblíkají výherní automaty
nehraje televize ani jukebox
ale kytary a zpívá se
Ještě jsou hospody
kde se hraje mariáš
Durch Žebrák Sto a sedma nazad
... takový život nelze prohrát
život jež držíme v dlaních
v mozolnatých dlaních
od krumpáče a lopaty
co umí hladit něžně a opravdově
mozolnaté ruce
které bez problémů

dají přes držku
všem navoněným frajerům
Kroky osamělých poutníků noci
kolem potemnělých oken ložnic
spokojeně oddychujících spáčů
po předstíraných orgasmech
povinného manželského milování
Cesty poutníků noci
kolem zapomenutých plácků dětství
zrušených klubů a hospod
sladkobolný splín
vrávoravých kroků poutníků noci
Stále vpřed nezastavovat
život na plný plyn
bez mříží zlatých klecí
Opičky z Gibraltaru
asimilované v zoologické zahradě
na nás posměšně a nestydatě
vystřkují holou prdel

*(21. února 2019, po znovupřečtení básně J. E. Friče
Hořící berdej)*

...

R. I. P.
Narvaný lokál
jak víkendový autobus MHD
do ZOO na Svatém Kopečku
Přátelé pozvedají sklenice
Vzájemně se překřikují
Pijeme pivo a kořalku
Zapíjíme památku
pingla z Ponorky
Rudy Lachmanna
Kvičící harmonika Jirky Hilčera
hraje funebrácký marš
Taneční kreace štamgastů
Pod tíhou namodralého dýmu
tiše klesá pěna

Před Ponorkou
vytrhané koleje
vybagrovaná zemina
Dlouhý mělký masový hrob
hlubokých vzpomínek na Rudu

*(Rudolf Lachmann, † 19. 5. 2017, nedožitých 42 let,
Ponorka 25. 5. 2017 po posledním rozloučení)*

SUDETY

Mazlavé bláto
na botách nostalgie
pošmourné babí léto
drsná poezie
zpustlé krajiny
Smutné ruiny
zchátralých stavení
v kopřivách zasypané studny
den po dni
hniloba se tlemí
z vykotlaných pařezů
tam kde dříve vzkvétal sad
křoviska šumí
rozpadlé ploty zahrad
hložím zarostlé záhony
na mezích
smírčí kameny
na polích
tráva a bodláčí
na zrezavělých kolejích
zdemolované vagony
vykolejené doby
nikde žádný průvodčí
Poutníci z města
tam co vede
zapomenutá křížová cesta
do kopce se plahočí
k zbořenému kostelu
Na hřbitovech
náhrobky psané švabachem
tlející věnce
národnostní rozmíšky

Nutno šmahem
vyhnat Němce!
Zdevastované zítřky
nezacelené rány
jizev minulosti
Mlhou plují vrány
a v lesích
hladové lišky
dávají dobrou noc

(věnováno rýmařovské kapele Sibérija)

Miroslav „Miky“ Marusjak, * 1960, Olomouc. Žije v rodné Olomouci. Po maturitě na SPŠ stavební šel pracovat do lesa jako dřevorubec. V únoru 1986 nastoupil jako posunovač k ČSD (nyní ČD). Nyní pracuje jako signalista na svážném pahrbku v ŽST Olomouc. Je organizátorem pořadů v olomoucké Ponorce, redaktorem undergroundového časopisu Voknoviny. Na konci 70. let vydával trampský samizdatový almanach „Z kraje Ječmínka“. Svou tvorbu prezentuje v klubech, po hospodách a na undergroundových festivalech, většinou za hudebního doprovodu přátelského uskupení Poetic band. Jeho básně se objevily v česko-americkém almanachu Prchavé domovy (2010) a ve sborníku Cesty proměny – Nálada doby (Triton 2017). Ve vydavatelství Ears & Wind Records vyšly samostatné sbírky: Na křídlech ptáků (haiku), Ponorka blues, A přece se točí (aforismy); Route 60. Ve vydavatelství Miniatury vydal sbírky Dunění ticha (Miniatury č. 9), Na kolejích slzy (Miniatury č. 70, 2020) a almanach Literáti na trati VII aneb Poezie okřídlených kol (2020). Několik Mikyho zhudebněných básní je na CD kapely Bluesberg Nade mnou (2017).

Milan Libiger

SESTRA BARBARA

Klasika. Zabouchnu si dveře bytu, na dveřích zvenku *kula*. Zevnitř klíč v zámku. Takže tradiční scénář: jdu naproti ke kostelu, kde na faře od karmelitánek vyptám lehký vysunovací hliníkový žebřík. Tentokrát je tady ale živo, věřící se hemží jako spermie. Staví venkovní stánek, koulejí bečku piva, chystají promítací plátno. Potkávám Štěpána. „Ahoj.“ „Ahoj.“ Stokilový dobrák Štěpán mě vyslechne. A hned reaguje. „Pozdraven buď Pán Ježíš Kristus,“ sepne ruce před jeptiškou v černém hábitu, který kdyby nebyl symbolem Boha, mohl by snad být už jen symbolem ďábla. „Žebřík je ve skladu,“ ukazuje brýlatá nehezká žena do rohu nádvoří. Hledáme se Štěpánem, ale marně. Protože jsou to vedlejší dveře, do kterých musíme vejít. Hodím si žebřík na rameno a snažím se nezasáhnout jeho konci nikoho, kdo chystá slavnost. „Slavíme 20 let od příchodu karmelitánek do České republiky. Dojdí večer, mají tu bečku ležáka Zlínského ševce,“ loučí se Štěpán.

Rozložím na dvoře žebřík mezi auty, obezřetně ho vztyčím a opřu o balkón. Stoupám nahoru, přelezu zábradlí, otevřu dveře do kuchyně, z bytu. S klíči v kapse se vracím na dvůr, stáhnou žebřík na základní délku a mašíruju zpět. Pod plachtou stánku už je pípa, zakuklených černých příbylo, Štěpán nikde. Vrátním žebřík na místo a vracím se domů.

Musím řešit literaturu. Vybírat příspěvky do almanachu. Číst to, co někdo prožil, anebo v hor-

ším případě neprožil. Jeden autor se vyrovnává s traumatem z dětství, když chtěl, a nemohl pohřbít mrtvou andulku na pískovišti. Rodiče mu to zakázali. V křesle u otevřeného okna cítím lehký srpnový vánek a tlumené tóny varhan při mši z kostela. Potom začalo kázání. Smích. Zase slova kněze, která na dálku nerozeznám. Až koňský řehot. Zbystřím. Autor stále postává u pískoviště s mrtvým opeřencem. Pohřbívám čtení. Setmělo se. Jdu ven.

„Dám si pivo. Je zdarma, ne?“ nestačím se kontrolovat před dlouhovlasou brunetkou ve stánku. S úsměvem mi odpoví, že pivo zdarma skutečně je. Nahota hochštaplera mě vyžene na nejbližší lavičku. Hledím na nesmělé hvězdy, jež se místy ztrácejí mezi listy mladých platanů zabetonovaných do nádvoří. Kolem projíždí chlapec na skateboardu. „Jak dlouho trénuješ, že jsi tak skvělý?“ „Tři roky, pohoda.“ Nechápu, jak může na rovině bez pohonu dát do pohybu prkno na kolečkách. Větší zázrak už je jenom letadlo, jízdní kolo a porod, dívím se v duchu. Vytáhlý suverén se předvádí a působí vedle stojících věřících, kteří jsou napojení na vážné a ztišené hovory, jako spermie.

Když člověk začne psát či mluvit, neví, kdy má skončit. Když nezačne, nezačne nikdy, drmolím si pro sebe a jdu pro druhé pivo. Potkávám Štěpána s manželkou – učitelkou. Překvapivě subtilní žena si stěžuje na aktuální drzost školáků, kteří se vychovávají tak, že jejich rodiče sprdnou učitele. Chápu, že nezvládá středoškoláky, já mám taky problém zvládat sám sebe: před ní. Je křehká a krásná. Zatímco Štěpán s přáteli opodál načal láhev slivovice, snažím se být před jeho stále ote-

vřenější ženou stále více uzavřený, abych nebyl otevřený příliš. Raději odcházím.

Třetí pivo už chci zaplatit, ale pořád krásnější brunetka mě odkazuje na kasičku v kostele. Tam bych měl dát kilo. Mačkám těžkou kliku a tlačím do vrat, ale kostel už je zavřený. Vracím se. Vkládám dívce do dlaně bankovku, načež volá na nějakého chlapíka, jemuž vzápětí peníze předává. „Tak okošťujte aspoň vdolky, co jsou na stolech,“ rehabilituje se mile. Jsou skvělé. Procházím se mezi lidmi. Podnapilému plešatému biskupovi na temeni plešaté hlavy jako velké boží akné klidně sedí komická purpurová čepička, zatímco jeho vážný černý rukáv svírá štíhlou dívku, jejíž tělo těsně obepínají šedivé šaty na ramínkách. Promlouvá jí do duše tak, že jen s obtížemi artikuluje, a ostatní v hloučku kolem nich se smějí. A velebníček vráscitou rukou stále silněji mne hladké rameno. Ve tváři má usměvavý škleb jako padlý anděl na nějaké dávné barokní rytině.

„Proč jsou karmelitánky, karmelitánky?“ vyjede ze mě, když zase narazím na Štěpána. „Uctívají mariánský kult,“ odpovídá zachmuřeně, ale jemně. „Mám s vírou problém. S neposkrvněným početím třeba. Vždyť tomu může věřit jenom...,“ zaleknu se svých slov před kostelem. Ale on se neurazí, taky tomu nevěří. „Ale nemůže být nic krásnějšího nad lásku k bližnímu,“ zapamatuju si z jeho desetiminutové odpovědi. „Ale proč jsou karmelitánky?“ opakuju. „Zeptáme se,“ zavelí. „Ale ještě si dáme pivo,“ dodá.

Na plátně, které je pověšené na fasádě fary přiléhající ke kostelu, mezitím začal běžet krátký film. Nejdříve se objevil letopočet 1998, potom zá-

běry poslední minuty hokejového finále z Nagana i se Zárubovým legendárním afektem: Přepište dějiny..., při němž všichni náhle ztichli, včetně opileho preláta, který na chvíli zapomněl i na dívku. Jako by Bůh byl konečně přítomen. Záruba. Hluboké ticho naruší Klaus se Zemanem, když na plátně podepisují opoziční smlouvu, což mezi přítomnými vyvolává mírnou nespokojenost. Bůh jako by začal nervózně přešlapovat na špičkách. Remcání se mění v uznalejší pobrukování při Havlově inauguraci, takže Bůh snad mohl alespoň dostoupnout na chodidla. Až hlubinné ticho najednou nastává při promítání záběrů z povodní ve východních Čechách, při nichž zemřelo šest lidí. Bůh se zřejmě pohodlně rozvalil na gauči? Na závěr plátno ke zjevné spokojenosti všech opanují záběry ze slavnostní mše ve štipském kostele na počest příchodu karmelitánek. Atmosféra se zjemnila, zřídla. Napitý biskup opět začal mnout rameno dívky. Bůh byl, zdá se, uspokojen.

„Všechno dobře dopadlo,“ utrousím ironicky, ale Štěpán se opět neurazil. „A prosím tě, co říkal při mši kněz tak vtipného, že se tomu celý kostel smál?“ „Říkal vtipy,“ ukáže na duchovního otce, který se zřejmě natrvalo přilepil k dívce. „Například ten, jak se potkají Kohn s Roubíčkem, a Kohn říká: Roubíček, kde vzali tak krásné hodinky? Ále, otec mi je prodal na smrtelné posteli,“ dopoví Štěpán anekdotu, jíž se srdečně zasměju. „Ale co ty karmelitánky?“ reaguju znova.

S kelímkem v ruce si razíme cestu k mladé jeptišce, která diskutuje se starší ženou. Tvář má kulatou, plnou, hladkou. Oči velké, světlehnědé, jako by lakované. Štěpán jejich rozhovor přeruší

otázkou s velmi pokornou intonací, jako by se každé slovo jen na chvíli zvedlo a pak zase padlo na kolena. „Je to podle hory Karmel ve Svaté zemi,“ odpovídá s hustivým přízvukem řádová sestra. Je Polka, z Krakova. Sloužila ve Štípě pět let a loni odešla učit do církevní školy ve Florencii. Sestra Barbara. „Při křížových výpravách tam postavili kapli zasvěcenou Panně Marii. Dnes bohužel chátará,“ vypráví s nezkaleným úsměvem.

Štěpán se ztrápeně zeptá, proč. Jeho hlas je jako písek, pár vteřin po pouštní bouři. „Asi nejsou peníze,“ odpovídá veselým hladkým hlasem sestra Barbara.

A jako by v poušti stavěla stan. „Celá hora je dnes možná největším zalesněným územím v Izraeli, už nějakou dobu má status národního parku, ve kterém by se neměly kácet stromy. Se zalesňováním hory ale začali už ve 20. letech minulého století Palestinci,“ vysvětluje trpělivě, smířlivě a mile. A pak nás provádí historií řádu, přičemž zdůrazňuje půst od masa i slov, pokud nejde o modlitby. Nejdůležitější je kontemplace. „Slovo Karmel je odvozeno do hebrejského kerem-el, Boží vinice,“ pokračuje. „A proč jste odešla ze Štípy do Florencie?“ překláním debatu do osobní roviny. „Protože zakladatelkou kongregace byla blahoslavená Florentýnka, moje rozmilá Tereza z Florencie, Tereza Manetti. Pochází z Campi Bisenzio, krásného městečka kousíček od Florencie...“

Do jejího výkladu náhle vpadne Štěpánova žena a odvádí si manžela s omluvou i kelímkovým pivem pryč, protože musejí sehnat na jedno místo své čtyři děti, které se ztratily v davu. Zapaluju si

cigaretu a hledám konec přetrženého hovoru. Vyfukuju dým nad usměvavou tvář, která mě pozorně sleduje. „Ale upřímně – nechybí vám muž?“ slyším najednou, jak se ptám jeptišky. „Mám muže, už dvacet let. Hádáme se, je to italské manželství. Rozbívám i talíře,“ popisuje klidně. „Koho?“ „Ježíše Krista. Opravdu! Pořád spolu mluvíme, je stále se mnou, dává mi moc, ale chci po něm víc. I věnost, již mi nemůže dát. Nikdy ho nebudu mít jenom pro sebe, a to mě nejvíc trápí,“ dívá se mi měkce do očí. „Tak je to silné?“ jsem v jejím vleku a konečně na chvíli zapomínám na svůj krachující vztah. „Jistě. I přímo s Bohem. Onehdy jsem ve Štípě chtěla posekat trávník před kostelem, bylo zamračeno, před deštěm. Vytáhla jsem sekačku a lidi mi říkali, ať toho nechám, protože začíná pršet, ale v pásu nade mnou nepršelo. Přemluvila jsem Boha, ať ještě chvíli počká. Nesmějte se, vážně!“ udělá pauzu a její pohled se zaryje do mého. Pak otupí. „A pamatujete si na vlašťovky, které hnízdily v přístřešku před poštou a v průjezdu vedle kostela?“ Uvědomil jsem si, že letos žádné nepřiletěly. „Máte pravdu. Vzpomínám si. Já jsem ale ateista,“ říkám bezradně. „Máte jiskru v oku, a to je hlavní,“ opáčí zase vesele. „Uděláme si společné foto?“ optám se. Souhlasí. Obejme mě jemně kolem pasu, a zatímco nás první kolemjdoucí na požádání fotí, stále silněji mnu její měkké, ale pevné rameno...

Milan Libiger (1975) Šéfredaktor a kmenový autor Herberku.*

Jan Spěváček

VÁLKA

Bruci Chatwinovi

I kdybych neopomněl
Hirošimu, napalm
a studenou válku,
nikdo mi nevymluví
hrůzu, v níž žili
budoucí lidé, když
jejich hlavy mívali
leopardi v zubech
a tahali si je
do svých domovů
ke studené večeři.

I kdybych nezapomněl
na Verdun, šoa či
ukřižování Krista,
nevymluvil by mi
ani sňatkový podvodník
úlevu, již jsem pocítil,
když doktor Livingstone
zaznamenal, že člověk
útok kočkovité šelmy
vnímá v mlze bez
zbytečné bolesti díky
přírodě milosrdné, amen.

I kdybych si nevzpomněl
na zákopové války,
na koně proti kulometům

v čase rudé jízdy,
na prasátka, která
nejen ve středověku
hltala děti z kolébek,
nevymluvila bys mi ani ty,
v jakých ukrutnostech
kvetl lidský mozek,
aby přemohl
milovnický lidského masa
a dal si je k obědu
upečené na rožni.

I kdybych se
ihned nerozpomněl
na Pol Pota, Hitlera,
Stalina či gilotinu,
musel bych se posadit
do elektrického křesla
v plynové komoře,
abych si nechal namluvit,
že válka nás jednou
všechny nesežere
jako ty,
které už sežrala.

23. 6. 2016

PROUŽKY A PUNTÍKY

Své duševní tělo zahaluji
po způsobu cudných žen
nekonečným pruhovaným
tričkem; každý proužek
objímá mne pažemi těch,
s nimiž jsme se doslova
potkali, dotkli a shodli;
Eda Tomáš ostatně napsal,
že odloučení je nemožné,
protože vlny a protože moře.
Příště objasním
podstatu puntíků.

5. 7. 2018, Krásná Lípa

NEDĚLNÍ OBĚD

Mlsám výpečky
a myslím na Ježíšův
k neuvěření bok.
Až dojde na čabajku,
vzpomenu, že Židům
přijde mesiáš jednou
za uherský rok.

27. 9. 2015

JEDNO VELKÉ ALE

Krása, za níž stojí bolest
či moře z pramenů poznání,
stéká jak pivo v Brně,
kde si dnes opakuji, že
když se mi někdo líbí –
a já vím, že se nemohu
rovnat – přeju si, ať
něco ve mně se změní
a přiblížím se obrazu
toho krásného člověka;
každé splněné přání,
jak bývá v pohádkách,
má svá ale: i já je mám
coby ztělesněné přání.

27. 7. 2018

K TEORII PARALELNÍCH VESMÍRŮ

Líbil se mi tvůj vesmír.
Hledal jsem paralelu
a našel ten svůj.
A když jsem se začal
zabydlovat v něm,
našla jsi ve mně zalíbení.

3. 1. 2017

KŘÍŽE V OBILÍ

Z křížovatek naděláme
kruhové objezdy.
Jo, nezastavovat
a točit se v bludech,
to nám jde.
Kdo se za nás
kdy pokřizuje?
Leda by uvnitř
kruháků stály kříže
s ještě živými Ježíši.

7. 12. 2015

ADVENT

Každý muž
v okamžiku početí
je již mrtvý.
Navíc prochází z východu
jako věrozvěst
na Divoký západ.
O ženách si povíme,
cowboyi, v noci,
u bible a whisky.
Tyhlety souboje
jsou vždycky kříž,
zvlášť pod jasnou hvězdou.

24. 12. 2017

REST IN UNIVERSE

manželům Hájkovým

Stephen Hawking 14. března 2018
dokázal, že sluneční paprsek
je v ojedinělých případech
schopen opustit černou díru.
Vědu s poezií a láskou pojí totéž:
během řešení se objekty zkoumání
od sebe vzdalují a intenzita
údajně vytrácí, dokud není pryč,
dokud netřeske v nekonečnu.

14. 3. 2018

BOD ZLOMU

Dokud jsem cítil,
že žiju svůj život,
přecházel jsem
moře bosou nohou.
Teď začínám mít
pocit, že život žije
mě, že se ráchám
v každé kaluži ještě
před deštěm.

14. 2. 2019

ČERNOBÝL

Kdysi jsem ve Svaté zemi
trhal divokou šalvěj,
mnul ji v prstech a číchal,
jak jiní činí s heřmánkem.
Tu a tam už od kdysi
vzchází na nebe
hvězda jménem Pelyněk.
A na opruzeniny
je tu měsíček.

30. 4. 2017

ČAKRÁLNÍ

Někdy mám pocit,
že mi fungují jen první
a poslední čakra.
Jako dnes, když jsem říkal
šestákům o smrti, ztichli
a oči měli pojednou
plné života, zatímco
cítíl jsem, kterak se s ní
bezhlavě miluji a přitom
ji líbám nad čelo.

10. 5. 2018

Jan Spěváček studoval v Olomouci a město si oblíbil.

*Obzvláště bermudský trojúhelník Ponorka–Vertigo–Phoenix
a denní i noční tahy s kumpánem Michalem Orságem. První
člověk, který mu řekl, že se psaním blíží poezii, byl na PdF UP
cca v roce 2008 Igor Fic. V roce 2009 obdržel Literární cenu
UP za poezii. Uveřejněné texty pochází ze sbírky Čum do ráje
(Dauphin, 2019).*

HERBERK 16

7. února 2021

Redakce: JAKUB GROMBÍŘ, FRANTIŠEK HORKA, MILAN LIBIGER (šéfredaktor),

TOMÁŠ LOTOCKI, PETR ODEHNAL, PETR PUSTORYJ

Grafická úprava: PETR PALARČÍK

Výtvarný doprovod: PETR PALARČÍK

Jazyková korektura: TEREZA JANKŮ

Adresa redakce: petr.palarcik@email.cz

Na tuto adresu mohou autoři zasílat své příspěvky.

Uzávěrka Herberku 17 je 30. května 2021.

Redakce Herberku děkuje všem autorům, kteří přispěli do tohoto čísla.

Webarchiv

webarchivováno
Národní knihovnou ČR

www.herberk.eu